

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 04.03.1966, sp. zn. 4 Cz 10/6

Číslo: 46/1966

Právní věta: Pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva nemožno ponechať stranou ani pohľadávky a dlhy, ktoré vznikli za trvania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (§ 496, 150 o. z.).

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 04.03.1966

Spisová značka: 4 Cz 10/6

Číslo rozhodnutí: 46

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Vyporiadání bezpodílového spoluvlastnictví manželů

Předpisy: 40/1964 Sb. § 496 40/1964 Sb. § 150

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 46/1966 sb. rozh.

Pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva nemožno ponechať stranou ani pohľadávky a dlhy, ktoré vznikli za trvania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (§ 496, 150 o. z.).

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu z 18. marca 1966, [4 Cz 10/66.](#))

J. B. sa domáha rozdelenia zákonného majetkového spoločenstva (správne vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva) preto, že jeho manželstvo so žalovanou bolo rozvedené a to dňa 10. 4. 1964 a k dohode o vyporiadanie nedošlo. Uviedol, že za trvania manželstva ako manželia získali nábytok v celkovej hodnote 3100 Kčs a ušetrili 12 550 Kčs, z čoho vkladnú knižku na 2550 Kčs má u seba, vkladná knižka na 10 000 Kčs zostala u žalovanej.

Žalovaná uznala súpis za správny a o vkladnej knižke na 10 000 Kčs uviedla, že ku dňu rozvodu bol na nej zbytok už len 100 Kčs. Rozdiel vybrala po odchode žalobcu zo spoločnej domácnosti a peniaze použila jednak na úhradu potrieb mal. dieťaťa, jednak - 4900 Kčs - dala svojim rodičom ako náhradu za to, že po čas spolužitia s odporcom poskytovali im rodičia bezplatne stravu a starali sa o ich dieťa.

Okresný súd v Bratislave-vidiek svojím rozhodnutím ponechal vo vlastníctve žalovanej nábytok a prikázal jej, aby vyplatila žalobcovi 4525 Kčs. Vychádzal pritom zo zistenia, že ak počas asi 20 mesiacov poskytovali rodičia žalovanej obidvom manželom stravu a byt v ich dome, išlo o dar a že teda niet dôvod pre to, aby im žalovaná dodatočne na úhradu poskytnutého zaopatrenia niečo

vyplácala. Výbery z vkladnej knižky boli preto neodôvodnené až na sumu 1500 Kčs, ktorú súd považuje za primeranú na úhradu potrieb mal. dieťaťa v čase, v ktorom žalobca neplatil výživné. Zahrnul preto okresný súd do celkovej hodnoty bezpodielového spoluvlastníctva i sumu 8500 Kčs, ktorá by správne na vkladnej knižke mala byť ku dňu rozvodu.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovanej zmenil rozsudok súdu prvého stupňa potiaľ, že žalovanej prikázal zaplatiť žalobcovi len 650 Kčs. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že podľa § 149 ods. 3 o. z. mohol súd rozdeliť majetok, ktorý bol v čase zániku manželstva v bezpodielovom spoluvlastníctve účastníkov, v žiadnom prípade však nemohol zaviazat' niektorého z účastníkov k náhrade takej čiastky, ktorá bola počas trvania bezpodielového spoluvlastníctva spotrebovaná. Pri vypořiadaní bolo preto možné prihliadať podľa neho len k vkladu v sume 100 Kčs.

Najvyšší súd rozhodol na sťažnosť pre porušenie zákona podanú predsedom Najvyššieho súdu, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bol porušený zákon, a toto rozhodnutie zrušil.

Z odôvodnenia:

Predmetom konania je vypořiadanie bezpodielového spoluvlastníctva podľa § 150 o. z. Predpokladom správneho rozhodnutia o vypořiadaní je predovšetkým zistenie, čo do tohto bezpodielového spoluvlastníctva patrí a čo môže by predmetom vypořiadania. Vzhľadom k úprave majetkových vzťahov medzi manželmi vo forme spoluvlastníctva a vzhľadom k § 143, 127 o. z. je treba vychádzať z názoru, že predmetom bezpodielového spoluvlastníctva môžu byť predmety osobného vlastníctva, teda veci, nie práva, ako pohľadávky a pod.

Z tohoto v zásade správneho názoru zrejme vychádzal tiež krajský súd, keď rozdelil medzi manželov iba majetok včítane finančných čiastok na vkladných knižkách, ktorý skutočne bol k dispozícii ku dňu zániku bezpodielového spoluvlastníctva, bez toho, aby sa zaoberal otázkou, či vklad na vkladnej knižke nie je tiež pohľadávkou, ktorá nemôže byť predmetom bezpodielového spoluvlastníctva.

S týmto výkladom však pri riešení vypořiadania bezpodielového spoluvlastníctva nemožno vystačiť. Nezodpovedá skutočným majetkovým vzťahom medzi manželmi, ako sa vytvárali v priebehu manželstva, a ich ekonomickej podstate a nevyčerpáva celú oblasť majetkových vzťahov.

Ako vyplýva z vety druhej § 150 o. z. počíta zákon i s tým, že súhrn majetku, ktorý je ku dňu zrušenia manželstva k dispozícii, bude vyšší alebo nižší podľa toho, či niektorý z manželov vynaložil niečo zo svojho majetku na spoločný majetok, alebo naopak, či bolo zo spoločného majetku vynaložené niečo na jeho samostatný majetok. Už táto skutočnosť, totiž potreba prevádzať určité zápočty a odpočty z celkového súhrnu bezpodielového spoluvlastníctva ukazuje, že vo väčšine prípadov nemožno vystačiť len s rozdelením tohto súhrnu, resp. s vyjadrením finančnej hodnoty podielu niektorého z manželov, ak sa majú vyriešiť všetky vzájomné vzťahy manželov ku dňu zániku manželstva.

Nemožno teda pri vypořiadaní bezpodielového spoluvlastníctva ponechať stranou ani pohľadávky a dlhy, zvlášť ak ich učinili účastníci v danom prípade predmetom súdeného konania, ale je treba o nich previesť majetkové vypořiadanie, pretože i tieto do majetkových vzťahov manželov patria a úzko súvisia s bezpodielovým spoluvlastníctvom. Vznikli za spoločného hospodarenia manželov, naväzujú na spotrebné spoločenstvo manželov a ak sa toto spotrebné spoločenstvo zrušilo, je treba upraviť a vypořiadat' všetko, čo s ním súvisí, ak nemá v budúcnosti dochádzať k zbytočným sporom. Ak občianský zákonník nemá výslovné ustanovenie o vyspořiadaní pohľadávok a dlhov, tak nič nebráni tomu použiť § 150 o. z. primerane v zmysle § 496 o. z. a previesť vypořiadanie práv a záväzkov, ktoré vznikli za trvania bezpodielového spoluvlastníctva manželov, teda v danom prípade včítane vkladov na vkladných knižkách a pohľadávok voči tretím osobám.

Pochybil teda krajský súd, ak v dôsledku odchylného právneho názoru sa nezaoberal otázkou, či dispozícia žalovanej zo spoločnými úsporami zodpovedala § 145 ods. 1 o. z. Možno pripustiť, že čerpanie spoločných úspor na úhradu potrieb spoločného dieťaťa v primeranom rozsahu je bežnou záležitosťou, ku ktorej netreba súhlasu druhého manžela. Nie je však takouto záležitosťou plnenie tretej osobe, pre ktoré niet právneho dôvodu, poprípade poskytnutie daru nie nepatrnej hodnoty. Ak totiž žalovaná dodatočne po zrušení spoločnej domácnosti so žalobcom vyplatila svojim rodičom určité, a to vyššie, sumy ako náhradu za stravu, ktorú im predtým poskytovali, mal krajský súd skúmať, či vzhľadom na nedostatok súhlasu druhého manžela nejde o právny úkon neplatný.

V prípade neplatnosti tohoto právneho úkonu bola by tu pohľadávka na vrátenie takto neoprávnene poskytnutého plnenia, ku ktorej je treba pri vypořiadaní bezpodielového spoluvlastníctva prihliadať a s ňou počítať. Len tak je možné spravodlivo rozdeliť všetko, čo bolo v priebehu manželstva získané, včítane úspor, o ktoré sa pričínili obidvaja manželia. Opačný výklad by bol v rozpore i so zásadami socialistického spolužitia, pretože by mohol podporovať nežiadúce tendencie niektorých manželov disponovať po event. zrušení spoločnej domácnosti so spoločným majetkom tak, aby ku ňu zrušenia manželstva bola aspoň časť spotrebovaná a nemusela byť delená.

V ďalšom konaní bude preto treba posúdiť, v akom rozsahu možno dispozície žalovanej so spoločnými úsporami považovať za bežné záležitosti v zmysle § 145 o. z. a v akom rozsahu nie a pri vypořiadaní bezpodielového spoluvlastníctva k tejto pohľadávke prihliadnúť.

Pokiaľ krajský súd vychádzal z iného právneho názoru, porušil svojím rozhodnutím zákon v ustanoveniach § § 145 ods. 1, 143, 150 a 496 o. z.